Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 18. aprila 2024*

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah – Uredba (EU) 2015/848 – Postopki v primeru insolventnosti – Glavni postopek v primeru insolventnosti v Nemčiji in sekundarni postopek v primeru insolventnosti v Španiji – Izpodbijanje popisa in seznama upnikov, ki ju je stečajni upravitelj predložil v sekundarnem postopku v primeru insolventnosti – Razvrstitev terjatev delavcev – Datum, ki ga je treba upoštevati – Prenos premoženja, ki se nahaja v Španiji, v Nemčijo – Sestava premoženja sekundarnega postopka v primeru insolventnosti – Časovna merila, ki jih je treba upoštevati“

V združenih zadevah C-765/22 in C-772/22,

katerih predmet sta predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ju je vložilo Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Palma de Mallorca (gospodarsko sodišče št. 1 v Palmi de Mallorci, Španija) z odločbama z dne 24. novembra 2022 (C-765/22) in z dne 25. novembra 2022 (C-772/22), ki sta na Sodišče prispeli 16. decembra 2022 oziroma 19. decembra 2022, v postopkih

Luis Carlos,

Severino,

Isidora,

Angélica,

Paula,

Luis Francisco,

Delfina

proti

Air Berlin Luftverkehrs KG, Sucursal en España (C-765/22)

in

Victoriano,

Bernabé,

* Jezik postopka: španščina.

Jacinta,

Sandra,

Patricia,

Juan Antonio,

Verónica

proti

Air Berlín PLC & CO Luftverkehrs KG, Sucursal en España,

Air Berlin PLC & Co. Luftverkehrs KG (C-772/22),

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi K. Jürimäe (poročevalka), predsednica senata, K. Lenaerts, predsednik Sodišča v funkciji sodnika tretjega senata, N. Piçarra, N. Jääskinen in M. Gavalec, sodniki,

generalni pravobranilec: J. Richard de la Tour,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Luisa Carlosa, Severina, Isidoro, Angélico, Paulo, Luisa Francisca, Delfino, Victoriana, Bernabéja, Jacinto, Sandro, Patricio, Juana Antonia in Verónico A. Martínez Domingo, abogado, in M. I. Muñoz García, procuradora,

– za Air Berlin Luftverkehrs KG, Sucursal en España L. A. Martín Bernardo, administrador concursal,

– za špansko vlado A. Ballesteros Panizo, agent,

– za Evropsko komisijo S. Pardo Quintillán in W. Wils, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predloga za sprejetje predhodne odločbe se na eni strani nanašata na razlago člena 7(1) in (2)(g) in (h) ter člena 35 Uredbe (EU) 2015/848 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o postopkih v primeru insolventnosti (UL 2015, L 141, str. 19) v povezavi z uvodno izjavo 72 te uredbe ter na drugi na razlago člena 3(2), člena 21(1) in (2) ter člena 34 navedene uredbe.

2 Ta predloga sta bila vložena v okviru dveh sporov, od katerih prvi poteka med Luisom Carlosom, Severinom, Isidoro, Angélico, Paulo, Luisom Franciscom in Delfino na eni strani ter družbo Air Berlin Luftverkehrs KG, Sucursal en España (v nadaljevanju: Air Berlin Španija) na drugi glede izpodbijanja popisa in seznama upnikov, ki ju je sestavil stečajni upravitelj v okviru sekundarnega postopka v primeru insolventnosti, uvedenega proti družbi Air Berlin Španija na španskem ozemlju (zadeva C-765/22), drugi pa med Victorianom, Bernabéjem, Jacinto, Sandro, Patricio, Juanom Antoniom in Verónico na eni strani ter družbo Air Berlin PLC & Co. Luftverkehrs KG (v nadaljevanju: Air Berlin) na drugi zaradi izpodbijanja dejanja, s katerim je bilo premoženje odstranjeno s tega ozemlja (zadeva C-772/22).

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V uvodnih izjavah 3, 22, 23, 40, 46, 48, od 66 do 68 in 72 Uredbe 2015/848 je navedeno:

„(3) Pravilno delovanje notranjega trga zahteva, da bi morali čezmejni postopki v primeru insolventnosti delovati učinkovito in uspešno. To uredbo je treba sprejeti zaradi uresničitve navedenega cilja, ki spada na področje pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah v smislu člena 81 Pogodbe.

[…]

(22) Ta uredba priznava dejstvo, da na podlagi zelo različnega materialnega prava uvedba postopkov v primeru insolventnosti z univerzalnim področjem uporabe znotraj [Evropske u]nije ni praktična. Uporaba prava države v kateri so bili postopki uvedeni, brez kakršne koli izjeme, bi zaradi tega ozadja pogosto povzročala težave. To velja, na primer, za velike razlike v nacionalnih zakonih na področju pravic zavarovanja terjatev, ki obstajajo v državah članicah. Nadalje so v nekaterih primerih prednostne pravice posameznih upnikov v postopkih v primeru insolventnosti popolnoma različne. Ob naslednjem pregledu te uredbe bo treba identificirati nadaljnje ukrepe, s katerimi bi na evropski ravni izboljšali prednostne pravice zaposlenih. Ta uredba bi to morala upoštevati takšne različne nacionalne zakone na dva različna načina. Po eni strani bi bilo treba predvideti posebna pravila o pravu, ki se uporablja v primeru posebno pomembnih pravic in pravnih razmerij (npr. stvarnih pravic in pogodb o zaposlitvi). Po drugi strani pa bi bilo treba poleg glavnih postopkov v primeru insolventnosti z univerzalnim področjem uporabe dovoliti tudi nacionalne postopke, ki zajemajo samo premoženje, ki se nahaja v državi, v kateri so bili uvedeni postopki v primeru insolventnosti.

(23) Ta uredba omogoča uvedbo glavnih postopkov v primeru insolventnosti v državi članici, v kateri je središče dolžnikovih glavnih interesov. Ti postopki imajo univerzalno področje uporabe in so usmerjeni v vključevanje celotnega dolžnikovega premoženja. Zaradi zaščite raznolikosti interesov ta uredba omogoča uvedbo sekundarnih postopkov v primeru insolventnosti, ki tečejo vzporedno z glavnimi postopki v primeru insolventnosti. Sekundarni postopki v primeru insolventnosti se lahko uvedejo v državi članici, v kateri ima dolžnik poslovalnico. Učinki sekundarnih postopkov v primeru insolventnosti so omejeni na premoženje, ki se nahaja v tej državi. Obvezna pravila o koordinaciji z glavnimi postopki v primeru insolventnosti izpolnjujejo zahtevo po zagotavljanju enotnosti v Uniji.

[…]

(40) Sekundarni postopki v primeru insolventnosti imajo lahko poleg zaščite lokalnih interesov različne namene. Lahko se pojavijo primeri, v katerih je dolžnikova stečajna masa preveč kompleksna, da bi se upravljala kot celota, ali so razlike v zadevnih pravnih sistemih tako velike, da bi razširitev učinkov, ki izvirajo iz prava države, v kateri je bil uveden postopek, v druge države članice, v katerih se nahaja premoženje, lahko povzročila težave. Iz tega razloga lahko stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti zahteva uvedbo sekundarnega postopka v primeru insolventnosti, kadar je to potrebno zaradi uspešnega upravljanja stečajne mase.

[…]

(46) Da bi zagotovili učinkovito zaščito domačih interesov, stečajnemu upravitelju v glavnem postopku v primeru insolventnosti ne bi smelo biti omogočeno, da na način, ki pomeni zlorabo, unovči ali premeseti premoženje, ki se nahaja v državi članici, v kateri je poslovalnica, zlasti z namenom oviranja možnosti, da so takšni interesi lahko učinkovito zadovoljeni, če se pozneje uvede sekundarni postopek v primeru insolventnosti.

[…]

(48) […] Za zagotovitev vodilne vloge glavnega postopka v primeru insolventnosti bi moral imeti stečajni upravitelj v takšnem postopku na voljo več možnosti za ukrepanje v sekundarnih postopkih v primeru insolventnosti, ki potekajo sočasno. […]

[…]

(66) Ta uredba bi morala za zadeve, ki jih zajema, določiti enotne kolizijske norme, ki v okviru zadevnega področja uporabe nadomeščajo nacionalna pravila mednarodnega zasebnega prava. Če ni določeno drugače, bi se moralo uporabiti pravo države članice, v kateri je bil uveden postopek v primeru insolventnosti (*lex concursus*). Ta kolizijska norma bi morala veljati tako za glavni postopek v primeru insolventnosti kot tudi za domače postopke. *Lex concursus* določa vse procesne in materialne posledice postopkov v primeru insolventnosti, za zadevne osebe in zadevna pravna razmerja. Ureja vse pogoje za uvedbo, vodenje in končanje postopka v primeru insolventnosti.

(67) Avtomatično priznanje postopka v primeru insolventnosti, za katerega se praviloma uporablja pravo države, v kateri je bil postopek uveden, lahko kolidira s pravili drugih držav članic o izvajanju pravnih dejanj. Za zagotovitev zaščite zakonitih pričakovanj in pravne varnosti v državah članicah, ki niso tiste, v kateri je bil uveden postopek v primeru insolventnosti, bi bilo treba predvideti številne izjeme od splošnega pravila.

(68) Obstaja zlasti potreba po posebni navedbi odstopanja od prava države, v kateri je bil uveden postopek v primeru insolventnosti, v primeru stvarnih pravic, saj so te pravice precejšnjega pomena pri odobritvi kreditov. Podlago, veljavnost in učinkovanje stvarnih pravic bi bilo zato treba praviloma določiti po pravu kraja (*lex situs*) in nanje ne bi smela vplivati uvedba postopka v primeru insolventnosti. Imetniku stvarnih pravic bi zato moralo biti še naprej omogočeno dodatno jamstvo pri uveljavljanju izločitvenih in ločitvenih pravic. Kadar za premoženje v eni državi članici veljajo stvarne pravice po pravu kraja, v katerem se nahaja premoženje dolžnika, glavni postopek v primeru insolventnosti pa teče v drugi državi članici, bi moral imeti stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti možnost zahtevati uvedbo sekundarnega postopka v primeru insolventnosti na območju pristojnosti nastanka stvarnih pravic, če ima dolžnik tam poslovalnico. Če sekundarni postopek v primeru insolventnosti ni uveden, bi se moral presežek od prodaje premoženja, za katero veljajo stvarne pravice, izplačati stečajnemu upravitelju v glavnem postopku v primeru insolventnosti.

[…]

(72) Da bi zaščitili zaposlene in delovna mesta, bi bilo treba učinke postopkov v primeru insolventnosti na nadaljevanje ali prenehanje delovnega razmerja ter na pravice in obveznosti vseh strank v delovnem razmerju določiti s pravom, ki se v skladu s splošnimi kolizijskimi normami uporablja za relevantno pogodbo o zaposlitvi. Poleg tega bi morala država članica, v kateri se nahaja poslovalnica dolžnika, v primerih, ko je za prenehanje delovnega razmerja potrebna odobritev sodišča ali upravnega organa, ohraniti pristojnost za takšno odobritev, tudi če v tej državi članici ni bil uveden noben postopek v primeru insolventnosti. Vsa druga vprašanja v zvezi z insolvenčnim pravom, kot je vprašanje, ali so terjatve zaposlenih zavarovane s prednostnimi pravicami in o statusu, ki ga lahko imajo takšne prednostne pravice, bi bilo treba reševati na podlagi prava države članice, v kateri je bil uveden (glavni ali sekundarni) postopek v primeru insolventnosti, razen v primerih, ko je bila v skladu s to uredbo dana zaveza za izogib sekundarnemu postopku v primeru insolventnosti.“

4 Člen 2 te uredbe, naslovljen „Opredelitev pojmov“, določa:

„V tej uredbi:

[…]

5. ‚stečajni upravitelj‘ pomeni katero koli osebo ali organ, katerega naloga, tudi začasno, je:
   (i) preveriti in priznati terjatve, predložene v postopku v primeru insolventnosti;
   (ii) zastopati kolektivni interes upnikov;
   (iii) upravljati, v celoti ali deloma, premoženje, ki je bilo dolžniku odvzeto;
   (iv) unovčiti premoženje iz točke (iii) ali
   (v) nadzorovati upravljanje dolžnikovih poslov.

[…]

7. ‚odločba o uvedbi postopka v primeru insolventnosti‘ vključuje:
   (i) odločitev katerega koli sodišča, da se uvede postopek v primeru insolventnosti ali da se potrdi uvedba takšnega postopka, in
   (ii) odločitev sodišča o imenovanju stečajnega upravitelja;

8. ‚čas uvedbe postopka‘ pomeni čas začetka učinkovanja odločbe o uvedbi postopka v primeru insolventnosti, ne glede na to, ali je odločba dokončna ali ne;

[…]

11. ‚domač upnik‘ pomeni upnika, katerega terjatve do dolžnika so nastale pri poslovanju ali v zvezi s poslovanjem poslovalnice, ki se nahaja v državi članici, ki ni država članica, v kateri se nahaja središče dolžnikovih glavnih interesov;

[…].“

5 Člen 3 navedene uredbe, naslovljen „Mednarodna pristojnost“, v odstavkih od 1 do 3 določa:

„1. Sodišča države članice, na katere ozemlju je središče dolžnikovih glavnih interesov, so pristojna za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti (v nadaljnjem besedilu: glavni postopki v primeru insolventnosti). Središče glavnih interesov je kraj, v katerem dolžnik redno posluje in ki ga tretje osebe lahko preverijo.

[…]

2. Kadar je središče dolžnikovih glavnih interesov na ozemlju države članice, so sodišča druge države članice pristojna za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti zoper navedenega dolžnika samo, če ima ta poslovalnico na ozemlju navedene druge države članice. Učinki teh postopkov so omejeni na dolžnikovo premoženje, ki se nahaja na ozemlju te druge države članice.

3. Kadar je bil postopek v primeru insolventnosti uvedeni v skladu z odstavkom 1, so vsi postopki, ki so bili uvedeni pozneje v skladu z odstavkom 2, sekundarni postopki v primeru insolventnosti.“

6 Člen 6 iste uredbe, naslovljen „Pristojnost za zahtevek, izhajajoč neposredno iz postopka v primeru insolventnosti in tesno povezan z njim“, v odstavku 1 določa:

„Sodišča države članice, na katere ozemlju je bil uveden postopek v primeru insolventnosti v skladu s členom 3, so pristojna za vsak zahtevek, ki izhaja neposredno iz postopka v primeru insolventnosti in je z njim tesno povezan, kot je zahtevek za izpodbijanje pravnih dejanj.“

7 Člen 7 Uredbe 2015/848, naslovljen „Pravo, ki se uporablja“, določa:

„1. Če ta uredba ne določa drugače, se za postopek v primeru insolventnosti in njegove učinke, uporablja pravo države članice, na katere ozemlju je bil uveden takšen postopek (v nadaljnjem besedilu: država, v kateri je bil uveden postopek).

2. Pravo države, v kateri je bil uveden postopek, določa pogoje za uvedbo, vodenje in končanje tega postopka. Zlasti določa naslednje:

[…]

(g) terjatve, ki jih je treba prijaviti zoper dolžnikovo stečajno maso, in obravnavo terjatev, nastalih po uvedbi postopka v primeru insolventnosti;

(h) pravila o prijavi, preverjanju in priznanju terjatev;

[…]

(m) pravila v zvezi z ničnostjo, izpodbojnostjo ali neizvršljivostjo pravnih dejanj, ki so v škodo vseh upnikov.“

8 Člen 8 te uredbe, naslovljen „Stvarne pravice tretjih oseb“, določa:

„1. Uvedba postopka v primeru insolventnosti ne vpliva na stvarne pravice upnikov ali tretjih oseb glede dolžnikovih premičnin ali nepremičnin, opredmetenega ali neopredmetenega premoženja, tako posebnega premoženja, kot tudi zbirk nedoločenega premoženja kot celote, ki se občasno spreminja, ki se ob uvedbi postopka v primeru insolventnosti nahaja na ozemlju druge države članice.

[…]

4. Odstavek 1 ne preprečuje uveljavljanja zahtevkov za ničnost, izpodbojnost ali neizvršljivost pravnih dejanj, kakor je navedeno v točki (m) člena 7(2).“

9 Člen 10 navedene uredbe, naslovljen „Pridržek lastninske pravice“, določa:

„1. Uvedba postopka v primeru insolventnosti zoper kupca premoženja ne vpliva na pravice prodajalca, ki temeljijo na pridržku lastninske pravice, kadar se v času uvedbe postopka premoženje nahaja na ozemlju države članice, ki ni država, v kateri je bil uveden postopek.

2. Uvedba postopka v primeru insolventnosti zoper prodajalca premoženja po izročitvi premoženja, ni razlog za razveljavitev ali odpoved prodaje in kupcu ne preprečuje pridobitve lastninske pravice, kadar se v času uvedbe postopka premoženje nahaja na ozemlju države članice, ki ni država, v kateri je bil uveden postope.

3. Odstavka 1 in 2 ne preprečujeta uveljavljanja zahtevkov za ničnost, izpodbojnost ali neizvršljivost pravnih dejanj, kakor je navedeno v točki (m) člena 7(2).“

10 Člen 13 iste uredbe, naslovljen „Pogodbe o zaposlitvi“, določa:

„1. Učinke postopka v primeru insolventnosti na pogodbe o zaposlitvi in delovna razmerja ureja izključno pravo države članice, ki se uporablja za zadevno pogodbo o zaposlitvi.

2. Sodišča države članice, v kateri se lahko uvede sekundarni postopki v primeru insolventnosti, ohranijo pristojnost za odobritev prekinitve ali spremembe pogodb iz tega člena, tudi če v tej državi članici ni bil uveden noben postopek v primeru insolventnosti.

Prvi pododstavek se uporablja tudi za organ, ki je po nacionalnem pravu pristojen za odobritev prekinitve ali spremembe pogodb iz tega člena.“

11 Člen 21 Uredbe 2015/848, naslovljen „Pooblastila stečajnega upravitelja“, v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. Stečajni upravitelj, ki ga je imenovalo sodišče, pristojno v skladu s členom 3(1), lahko v drugi državi članici izvršuje vsa pooblastila, ki so mu bila dana na podlagi prava države, v kateri je bil uveden postopek, kolikor v tej drugi državi članici ni bil uveden noben drug postopek v primeru insolventnosti in v drugi državi članici ni bil sprejet noben nasproten varovalni ukrep zaradi zahteve za uvedbo postopka v primeru insolventnosti v tej državi. Ob upoštevanju členov 8 in 10 lahko stečajni upravitelj zlasti odstrani dolžnikovo premoženje z ozemlja države članice, na katerem se nahaja.

2. Stečajni upravitelj, ki ga je imenovalo sodišče, pristojno v skladu s členom 3(2), lahko v kateri koli drugi državi članici sodno ali izvensodno uveljavlja, da so bile premičnine po uvedbi postopka premeščene z ozemlja države, v kateri je bil uveden postopek, na ozemlje te druge države članice. Stečajni upravitelj lahko prav tako vloži kakršen koli izpodbojni zahtevek, ki je v interesu upnikov.“

12 Poglavje III te uredbe, naslovljeno „Sekundarni postopek v primeru insolventnosti“, med drugim vsebuje člene od 34 do 36 te uredbe.

13 Člen 34 navedene uredbe, naslovljen „Uvedba postopka“, določa:

„Kadar sodišče države članice uvede glavni postopek v primeru insolventnosti in ga prizna druga država članica, lahko sodišče te druge države članice, pristojno v skladu s členom 3(2), uvede sekundarni postopek v primeru insolventnosti v skladu z določbami iz tega poglavja. Kadar se pri glavnem postopku v primeru insolventnosti zahteva, da je dolžnik insolventen, se njegove insolventnosti ne preverja ponovno v državi članici, kjer se lahko uvede sekundarni postopek v primeru insolventnosti. Učinki sekundarnega postopka v primeru insolventnosti so omejeni na dolžnikovo premoženje, ki se nahaja na ozemlju države članice, v kateri je bil ta postopek uveden.“

14 Člen 35 te uredbe, naslovljen „Pravo, ki se uporablja“, določa:

„Če ta uredba ne določa drugače, je pravo, ki se uporablja v sekundarnih postopkih v primeru insolventnosti, pravo države članice, na katere ozemlju so bili uvedeni sekundarni postopki v primeru insolventnosti.“

15 Člen 36 Uredbe 2015/848, naslovljen „Pravica do zaveze v izogib sekundarnemu postopku v primeru insolventnosti“, določa:

„1. Da se izogne uvedbi sekundarnega postopka v primeru insolventnosti, lahko stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti da enostransko zavezo (v nadaljnjem besedilu: zaveza) v zvezi s premoženjem, ki se nahaja v državi članici, v kateri bi se lahko uvedel sekundarni postopki v primeru insolventnosti, da bo pri razdelitvi tega premoženja ali iztržka, prejetega kot rezultat njegovega unovčenja, upošteval razdelitev in prednostne pravice po nacionalnem pravu, ki bi jih imeli upniki, če bi bil sekundarni postopek v primeru insolventnosti uveden v navedeni državi članici. V zavezi se navedejo dejanske predpostavke, na katerih temelji, zlasti v zvezi z vrednostjo premoženja, ki se nahaja v zadevni državi članici, in možnostmi, ki so na voljo za unovčenje takšnega premoženja.

2. Kadar je bila dana zaveza v skladu s tem členom, je pravo, ki se uporablja za razdelitev iztržka od unovčenja premoženja iz odstavka 1, za razvrščanje terjatev upnikov in za pravice upnikov v zvezi s premoženjem iz odstavka 1, pravo države članice, v kateri bi se lahko uvedel sekundarni postopek v primeru insolventnosti. Premoženje iz odstavka 1 se določi v trenutku, v katerem je bila dana zaveza.

[…]

5. Zavezo odobrijo znani domači upniki. […] Stečajni upravitelj obvesti znane domače upnike o zavezi ter o pravilih in postopkih za njeno odobritev, pa tudi o odobritvi oziroma zavrnitvi zaveze.

6. Zaveza, ki se da in odobri v skladu s tem členom, je zavezujoča za stečajno maso. Če se uvede sekundarni postopek v primeru insolventnosti v skladu s členoma 37 in 38, stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti prenese vse premoženje, ki ga je po dani zavezi odstranil z ozemlja te države članice, oziroma, če je bilo to premoženje že unovčeno, iztržek od njega, na stečajnega upravitelja v sekundarnem postopku v primeru insolventnosti.

[…]“

16 Člen 45 te uredbe, naslovljen „Izvrševanje pravic upnikov“, v odstavku 1 določa, da lahko „[v]sak upnik […] prijavi terjatev v glavnem postopku v primeru insolventnosti in v katerem koli sekundarnem postopku v primeru insolventnosti“.

Špansko pravo

17 V skladu s členi 231, 232 in 238 Ley Concursal (zakon o insolventnosti) v različici, ki izhaja iz Real Decreto Legislativo 1/2020 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley Concursal (kraljeva zakonska uredba 1/2020 o potrditvi prečiščenega besedila zakona o insolventnosti) z dne 5. maja 2020 (BOE št. 127 z dne 7. maja 2020), se procesno upravičenje primarno podeli stečajnemu upravitelju. Vendar se lahko to upravičenje podredno prizna upnikom, če so ti stečajnemu upravitelju pisno predlagali, naj vloži tožbo, ta pa je ni vložil v dveh mesecih po uradnem opominu.

18 Člen 242 zakona o insolventnosti določa:

„Terjatve do stečajne mase so:

[…]

8. tiste, ki nastanejo zaradi opravljanja poklicne ali poslovne dejavnosti stečajnega dolžnika po razglasitvi insolventnosti. To pravilo zajema terjatve iz delovnega razmerja za to obdobje, vključno z odpravninami zaradi odpovedi delovnega razmerja ali prenehanja pogodb o zaposlitvi, do katerih je prišlo po razglasitvi insolventnosti […]

[…].“

Spora o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

19 Amtsgericht Charlottenburg (okrajno sodišče v Charlottenburgu, Nemčija) je s sklepom z dne 1. novembra 2017 uvedlo glavni postopek v primeru insolventnosti zoper družbo Air Berlin. Ta družba je po začetku tega postopka prenehala poslovati. Nato je bil s sklepom z dne 6. novembra 2020 v Španiji uveden sekundarni postopek v primeru insolventnosti zoper isto družbo, ki ima v Španiji poslovalnico prek družbe Air Berlin Španija.

20 Tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, ki so bile zaposlene v družbi Air Berlin Španija, so bile zaradi prenehanja družbe Air Berlin odpuščene.

Zadeva C-765/22

21 Tožeče stranke iz postopka v glavni stvari so pri španskih sodiščih vložile tožbo, s katero so izpodbijale zakonitost odpovedi svojih pogodb o zaposlitvi.

22 Sala de lo Social de la Audiencia Nacional (senat za delovne spore nacionalnega visokega sodišča, Španija) je s sodbo z dne 30. aprila 2018 odpovedi razglasil za nične z učinkom od 24. novembra 2017, ker ni bilo razvidno, da bi stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti v Španiji začel postopek v primeru insolventnosti, da bi pridobil sodno dovoljenje stečajnega sodišča, in ker pravnim zastopnikom delavcev ni predložil obvezne dokumentacije.

23 Ker družba Air Berlin tožečih strank iz postopka v glavni stvari ni mogla ponovno sprejeti na njihova delovna mesta, ji je bilo naloženo, naj jim izplača določene zneske iz naslova odpravnin in neizplačanih plač za obdobje od odpovedi pogodbe o zaposlitvi do zaključka postopka izpodbijanja te odpovedi.

24 Tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, ki so bile takrat domači upniki v smislu člena 2, točka 11, Uredbe 2015/848, so prijavile svoje terjatve v glavnem postopku v primeru insolventnosti, uvedenem v Nemčiji, in sekundarnem postopku v primeru insolventnosti, uvedenem v Španiji, na podlagi člena 45(1) Uredbe 2015/848.

25 V okviru glavnega postopka v primeru insolventnosti so bile te terjatve priznane kot prednostne, ker so se v skladu z nemško zakonodajo štele za terjatve do stečajne mase. Nasprotno pa je v okviru sekundarnega postopka v primeru insolventnosti imenovani stečajni upravitelj menil, da so terjatve tožečih strank iz postopka v glavni stvari „stečajne terjatve“, ki so posledično razvrščene med terjatve s splošno prednostno pravico in navadne terjatve. Po njegovem mnenju se namreč navedba v členu 242, točka 8, zakona o insolventnosti v zvezi s terjatvami iz delovnega razmerja, ki so nastale ali bile s sodnim sklepom razglašene po uvedbi postopka v primeru insolventnosti, nanaša na terjatve, nastale ali razglašene po uvedbi sekundarnega postopka v primeru insolventnosti, in ne na terjatve, nastale ali razglašene po uvedbi glavnega postopka v primeru insolventnosti.

26 Tožeče stranke iz postopka v glavni stvari so pri Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Palma de Mallorca (gospodarsko sodišče št. 1 v Palmi de Mallorci, Španija), ki je predložitveno sodišče, vložile predlog za odločitev o procesnem vprašanju, s katerim so izpodbijale tako sestavljen seznam upnikov v delu, ki se nanaša na priznanje in razvrščanje njihovih terjatev. Trdile so, da „razglasitev insolventnosti“ iz člena 242, točka 8, zakona o insolventnosti nujno napotuje na glavni postopek v primeru insolventnosti, tako da bi bilo treba na podlagi te določbe njihove terjatve iz naslova plač, ki so nastale po uvedbi zadnjenavedenega postopka, opredeliti kot terjatve do stečajne mase.

27 Predložitveno sodišče najprej meni, da se, kot izhaja iz povezanih določb člena 7(1) in (2)(g) in (h) ter člena 35 Uredbe 2015/848, zdi, da je zakon o insolventnosti pravo, ki se uporablja za določitev terjatev, ki jih je treba prijaviti zoper dolžnikovo stečajno maso, in obravnavo terjatev, nastalih po uvedbi postopka v primeru insolventnosti.

28 Poleg tega dvomi o datumu uvedbe postopka v primeru insolventnosti, ki ga je treba upoštevati za opredelitev terjatev iz postopka v glavni stvari. Ker so bile odločbe španskih delovnih sodišč izdane po datumu uvedbe glavnega postopka v primeru insolventnosti, vendar pred datumom uvedbe sekundarnega postopka v primeru insolventnosti, naj bi bile terjatve iz postopka v glavni stvari bodisi „terjatve do stečajne mase“ bodisi „stečajne terjatve“ v skladu s postopkom v primeru insolventnosti, ki jih je treba upoštevati na podlagi člena 242, točka 8, zakona o insolventnosti.

29 Predložitveno sodišče ugotavlja, da je razlaga, ki jo v okviru sekundarnega postopka v primeru insolventnosti zagovarja stečajni upravitelj, združljiva z dobesedno razlago člena 242, točka 8, zakona o insolventnosti. Vendar navedeno sodišče meni, da bi bila lahko ta razlaga v nasprotju s sistematično razlago člena 7(1) in (2)(g) in (h) ter člena 35 Uredbe 2015/848 v povezavi z uvodno izjavo 72 te uredbe v okviru ublaženega univerzalnega postopka, zasnovanega z navedeno uredbo.

30 To bi lahko veljalo še toliko bolj, ker je v skladu z uvodnima izjavama 23 in 40 iste uredbe eden od razlogov, ki upravičujejo možnost uvedbe sekundarnih postopkov v primeru insolventnosti, ravno zaščita domačih interesov. V tem okviru ne bi bilo dosledno, če bi Uredba 2015/848 določala, da se prednostna obravnava terjatev ali razvrščanje terjatev delavcev v interesu varstva domačih interesov določi v skladu z zakonodajo o postopku v primeru insolventnosti tiste države, v kateri je bil postopek uveden, čeprav bi njena uporaba privedla do rezultata, ki škoduje interesom, ki naj bi bili zaščiteni s to uredbo.

31 V teh okoliščinah je Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Palma de Mallorca (gospodarsko sodišče št. 1 v Palmi de Mallorci) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je mogoče v okviru modela ublaženega univerzalnega postopka, določenega z Uredbo [2015/848], ki omogoča uvedbo sekundarnih postopkov, ki zajemajo izključno premoženje, ki se nahaja v državi, v kateri je bil postopek uveden, člen 35, člen 7(1) [in (2)](g) ter (h) [te uredbe] v povezavi z uvodno izjavo 72 [navedene uredbe] razlagati tako, da se uporaba prava države, v kateri je bil uveden sekundarni postopek, za ‚obravnavo terjatev, nastalih po uvedbi postopkov v primeru insolventnosti‘, nanaša na terjatve, ki so nastale po uvedbi glavnega postopka [v primeru insolventnosti], in ne sekundarnega postopka [v primeru insolventnosti]?“

Zadeva C-772/22

32 Družba Air Berlin je imela ob začetku glavnega postopka v primeru insolventnosti 1. novembra 2017 premoženje in pravice na španskem ozemlju. Med njimi je bila terjatev, zavarovana s stvarmi, na katastrskih parcelah, vpisanih v zemljiško knjigo št. 2 Ciudad Real (Španija), katere lastnica je bila družba CR Aeropuertos SL. Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Ciudad Real (sodišče prve stopnje št. 4 v Ciudadu Realu, Španija) je zoper zadnjenavedeno družbo uvedlo postopek v primeru insolventnosti, družbi Air Berlin pa je bila priznana terjatev s posebno prednostno pravico.

33 Ker je stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti uveljavljal pravice družbe Air Berlin, je Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Ciudad Real (sodišče prve stopnje št. 4 v Ciudadu Realu) 10. maja 2019 odločilo, da se znesek 1.061.291,86 EUR prenese na skrbniški račun stečajnega upravitelja kot plačilo terjatve s posebno prednostno pravico.

34 Pred tem prenosom je sodnik Juzgado de Primera Instancia nº 4 de Ciudad Real (sodišče prve stopnje št. 4 v Ciudadu Realu) zahteval in pridobil dokaz o pooblastilu od nemškega sodišča, pri katerem je bil uveden glavni postopek v primeru insolventnosti. Nasprotno pa ta sodnik ni bil opozorjen na to, da je Juzgado de lo Social nº 5 de Palma de Mallorca (delovno sodišče št. 5 v Palmi de Mallorci, Španija) 24. januarja 2018 za zagotovitev plačila terjatve iz delovnega razmerja v višini 245.996,93 EUR v korist ene od tožečih strank iz postopka v glavni stvari odredilo zavarovanje z zastavno pravico na premoženju in pravicah, povezanih z družbo Air Berlin Španija.

35 Tožeče stranke iz postopka v glavni stvari so pri Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Palma de Mallorca (gospodarsko sodišče št. 1 v Palmi de Mallorci), ki je predložitveno sodišče, vložile tožbo za izpodbijanje dejanja, s katerim je bilo premoženje odstranjeno s španskega ozemlja. V okviru te tožbe stečajnemu upravitelju v glavnem postopku v primeru insolventnosti očitajo neupravičeno odstranitev premoženja, ki se je nahajalo v državi članici, v kateri je bilo zaradi obstoja poslovalnice mogoče uvesti sekundarni postopek v primeru insolventnosti. Trdijo, da je zato prišlo do kršitve členov 34 in 36 Uredbe 2015/848 ter uvodne izjave 46 navedene uredbe. Domači upniki naj bi bili oškodovani, ker naj bi jim to dejanje preprečevalo poplačilo njihove terjatve.

36 Tožeče stranke iz postopka v glavni stvari dodajajo, da so bile obravnavane diskriminatorno v primerjavi z drugimi delavci v glavnem postopku v primeru insolventnosti družbe Air Berlin, ker jim ni bil izplačan noben znesek.

37 Predložitveno sodišče meni, da je treba dobiti pojasnila o razlagi te uredbe.

38 Na prvem mestu, sprašuje se o načinu sestave mase sekundarnega postopka v primeru insolventnosti in, natančneje, o časovnem merilu, ki ga je treba upoštevati pri določitvi premoženja in pravic, ki so njen del.

39 Na drugem mestu, predložitveno sodišče se sprašuje, ali je dejanje odstranitve premoženja z ozemlja, na katerem se nahaja poslovalnica, morda nezakonito in pomeni zlorabo.

40 To sodišče poudarja, da člen 21(1) Uredbe 2015/848 stečajnemu upravitelju omogoča, da odstrani dolžnikovo premoženje z ozemlja države članice, na katerem se nahaja.

41 V obravnavanem primeru se postavlja vprašanje, ali lahko stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti na podlagi tega pooblastila odstrani dolžnikovo premoženje z ozemlja države članice, če ve, da je uvedba sekundarnega postopka v primeru insolventnosti verjetna, in kljub sodni odločbi, s katero je bilo odrejeno zavarovanje z zastavno pravico na premoženju.

42 Na tretjem mestu, navedeno sodišče se sprašuje o pravici upnikov, da vložijo zahtevke za izpodbijanje pravnih dejanj zoper dejanja stečajnega upravitelja v glavnem postopku v primeru insolventnosti.

43 Navedeno sodišče v zvezi s tem poudarja, da člen 6(1) Uredbe 2015/848 izrecno določa, da so sodišča države članice, na katere ozemlju je bil uveden postopek v primeru insolventnosti v skladu s členom 3, pristojna za odločanje o zahtevkih za izpodbijanje pravnih dejanj.

44 Vendar isto sodišče dvomi o tem, ali je tožba, ki so jo vložile tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, zahtevek za izpodbijanje pravnih dejanj v smislu člena 21(2) te uredbe, ker se njihova tožba nanaša na dejanje stečajnega upravitelja v glavnem postopku v primeru insolventnosti in ne dolžnika.

45 Tudi če tak upravitelj deluje v imenu in za račun dolžnika, pa tega dejanja ne opravi dolžnik, ampak navedeni upravitelj pri izvajanju pooblastila, ki mu je podeljeno s členom 21(1) Uredbe 2015/848, da odstrani dolžnikovo premoženje z ozemlja države članice, na katerem se nahaja.

46 Predložitveno sodišče zato meni, da je razlaga člena 21(2) Uredbe 2015/848 potrebna za ugotovitev, ali je tako dejanje, ki ga je izvedel stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti, mogoče razveljaviti na zahtevo stečajnega upravitelja v sekundarnem postopku v primeru insolventnosti.

47 Na podlagi odgovora na to vprašanje bo namreč lahko ugotovilo, ali imajo domači upniki v skladu z ureditvijo podrednega procesnega upravičenja upnikov, določenega v členih 232 in 238 zakona o insolventnosti, procesno upravičenje za vložitev tožbe iz postopka v glavni stvari.

48 V teh okoliščinah je Juzgado de lo Mercantil nº 1 de Palma de Mallorca (gospodarsko sodišče št. 1 v Palmi de Mallorci) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je člena 3(2) in 34 Uredbe [2015/848] mogoče razlagati tako, da je premoženje, ki je v državi uvedbe sekundarnega postopka [v primeru insolventnosti] in na katero je omejen učinek tega postopka, zgolj premoženje, ki je obstajalo ob uvedbi sekundarnega postopka [v primeru insolventnosti], in ne premoženje, ki je obstajalo ob uvedbi glavnega postopka [v primeru insolventnosti]?

2. Ali je mogoče člen 21(1) Uredbe (EU) [2015/848] razlagati tako, da je odločitev stečajnega upravitelja v glavnem postopku zaradi insolventnosti, da premoženje dolžnika odstrani z ozemlja države članice, na katerem se nahaja, ne da bi zahteval uvedbo sekundarnega postopka [v primeru insolventnosti] ali se sekundarnemu postopku [v primeru insolventnosti] izognil s predlogom enostranske zaveze v skladu s členoma 36 oziroma 37 [te uredbe], skladna s pooblastilom za odstranitev premoženja, če je navedeni upravitelj seznanjen s tem, da obstajajo domači upniki s sodno priznanimi terjatvami iz delovnega razmerja in da je delovno sodišče zadevne države članice odredilo zavarovanje z [zastavno pravico] na premoženj[u]?

3. Ali je mogoče člen 21(2) Uredbe [2015/848] razlagati tako, da se pooblastilo za vlaganje zahtevkov za izpodbijanje pravnih dejanj v interesu upnikov, ki ga ima stečajni upravitelj v sekundarnem postopku v primeru insolventnosti, uporablja v primeru, kakršen je opisani, v katerem se predlaga razveljavitev dejanja stečajnega upravitelja, imenovanega v glavnem postopku v primeru insolventnosti?“

Vprašanja za predhodno odločanje

49 Najprej je treba pojasniti, da je bila Uredba Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 1, str. 191) razveljavljena in nadomeščena z Uredbo 2015/848, zato razlaga, ki jo je Sodišče podalo v zvezi z določbami prvonavedene uredbe, velja tudi za določbe zadnjenavedene uredbe, kadar je te določbe mogoče šteti za enakovredne.

Vprašanje za predhodno odločanje v zadevi C-765/22

50 Predložitveno sodišče z edinim vprašanjem v zadevi C-765/22 v bistvu sprašuje, ali je treba člena 7 in 35 Uredbe 2015/848 v povezavi z uvodno izjavo 72 te uredbe razlagati tako, da nalagata uporabo prava države, v kateri je bil uveden sekundarni postopek v primeru insolventnosti, le za obravnavo terjatev, ki so nastale po uvedbi tega postopka, ne pa tudi za obravnavo terjatev, nastalih med uvedbo glavnega postopka v primeru insolventnosti in uvedbo sekundarnega postopka v primeru insolventnosti.

51 V zvezi s tem je treba na prvem mestu v zvezi z besedilom upoštevnih določb ugotoviti, prvič, da tako člen 7(1) Uredbe 2015/848, ki se uporablja za glavni postopek in sekundarne postopke v primeru insolventnosti, kot člen 35 te uredbe, ki se nanaša le na sekundarne postopke v primeru insolventnosti, napotujeta na pravo države članice, v kateri je bil postopek uveden.

52 V skladu s členom 2, točka 8, navedene uredbe pa čas uvedbe postopka pomeni čas začetka učinkovanja odločbe o uvedbi postopka v primeru insolventnosti, in sicer ne glede na to, ali je odločba dokončna ali ne.

53 Drugič, člen 7(2)(g) iste uredbe določa, da pravo države, v kateri je bil uveden postopek, med drugim določa obravnavo terjatev, nastalih po uvedbi postopka v primeru insolventnosti.

54 Iz teh ugotovitev izhaja, da je člen 7(1) Uredbe 2015/848 kolizijsko pravilo, pri čemer je ta opredelitev potrjena tudi z uvodno izjavo 66 te uredbe, v kateri je navedeno, da enotne kolizijske norme iz navedene uredbe nadomeščajo nacionalna pravila mednarodnega zasebnega prava (glej po analogiji sodbo z dne 22. novembra 2012, Bank Handlowy in Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, točka 47).

55 Res je, da je iz uvodne izjave 72 navedene uredbe razvidno, da bi bilo treba učinke postopkov v primeru insolventnosti na nadaljevanje ali prenehanje delovnega razmerja ter na pravice in obveznosti vseh strank v delovnem razmerju določiti s pravom, ki se uporablja za zadevno pogodbo o zaposlitvi, in ne s pravom države, v kateri je bil uveden postopek v primeru insolventnosti. Vendar je v tej uvodni izjavi izrecno navedeno, da se navedeno odstopanje ne uporablja za vprašanje, ali so terjatve zaposlenih zavarovane s prednostnimi pravicami in o statusu, ki ga lahko imajo takšne prednostne pravice.

56 Poleg tega, ker je treba besedilo določbe, ki odstopa od načela, razlagati ozko (glej v tem smislu sodbi z dne 18. januarja 2001, Komisija/Španija, C-83/99, EU:C:2001:31, točka 19, in z dne 10. marca 2005, EasyCar, C-336/03, EU:C:2005:150, točka 21), to nujno velja za člen 13 Uredbe 2015/848, ki pomeni izjemo od načela *lex concursus* iz uvodne izjave 66 te uredbe.

57 Iz tega izhaja, da vprašanje v zvezi z obravnavo terjatev, kot so te iz postopka v glavni stvari, nastale po uvedbi glavnega postopka v primeru insolventnosti, ki se nanaša na njihovo priznanje in razvrščanje, spada na področje uporabe člena 7(2)(g) Uredbe 2015/848, ki vsebuje izrecno napotitev na pravo države, v kateri je bil uveden postopek. To vprašanje je zato treba reševati ob uporabi *lex concursus*, glede katerega je določeno, da se uporablja (glej po analogiji sodbo z dne 22. novembra 2012, Bank Handlowy in Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, točka 50).

58 Na drugem mestu, ta razlaga členov 7 in 35 Uredbe 2015/848, v skladu s katero je pravo države članice, v kateri je bil uveden postopek v primeru insolventnosti, tisto, ki določa obravnavo terjatev, nastalih po uvedbi navedenega postopka, je podprta s sistematično razlago te uredbe.

59 Prvič, iz člena 3(2) in člena 34 Uredbe 2015/848 namreč izhaja, da so učinki sekundarnega postopka v primeru insolventnosti omejeni na dolžnikovo premoženje, ki se na datum uvedbe tega postopka nahaja na ozemlju države članice, v kateri je bil navedeni postopek uveden (glej po analogiji sodbi z dne 11. junija 2015, Comité d'entreprise de Nortel Networks in drugi, C-649/13, EU:C:2015:384, točka 48, in z dne 14. novembra 2018, Wiemer & Trachte, C-296/17, EU:C:2018:902, točka 40).

60 Drugič, uporaba načela *lex concursus* na dan uvedbe sekundarnega postopka v primeru insolventnosti omogoča, da se zlahka ugotovi pravo, ki se uporablja, pri čemer se upošteva možnost, ki je v členu 45 iste uredbe dana upnikom, da svojih terjatev ne prijavijo le v okviru glavnega postopka v primeru insolventnosti, ampak tudi v okviru katerega koli sekundarnega postopka v primeru insolventnosti.

61 Na tretjem mestu, glede na to, da je člen 7 Uredbe 2015/848 kolizijsko pravilo, je taka razlaga tudi v skladu s ciljem te uredbe, ki ni vzpostavitev enotnega postopka v primeru insolventnosti, ampak, kot je razvidno iz njene uvodne izjave 3, zagotovitev učinkovitega delovanja čezmejnih postopkov v primeru insolventnosti. Za to, kot je Sodišče že imelo priložnost razsoditi, navedena uredba določa pravila glede pristojnosti in glede priznavanja kot tudi pravila glede prava, ki ga je treba uporabiti na tem področju (glej po analogiji sodbo z dne 22. novembra 2012, Bank Handlowy in Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, točka 45). Usodo terjatev, ki so nastale po uvedbi postopka v primeru insolventnosti, določenega v tem členu 7, je zato treba reševati ob uporabi *lex concursus*, glede katerega je določeno, da se uporablja.

62 Iz zgornjih ugotovitev izhaja, da je treba člena 7 in 35 Uredbe 2015/848 v povezavi z uvodno izjavo 72 te uredbe razlagati tako, da se pravo države, v kateri je bil uveden sekundarni postopek v primeru insolventnosti, uporablja le za obravnavo terjatev, ki so nastale po uvedbi tega postopka, ne pa tudi za obravnavo terjatev, nastalih med uvedbo glavnega postopka v primeru insolventnosti in uvedbo sekundarnega postopka v primeru insolventnosti.

Vprašanja za predhodno odločanje v zadevi C-772/22

Prvo vprašanje

63 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3(2) in člen 34 Uredbe 2015/848 razlagati tako, da stečajno maso v državi, v kateri je uveden sekundarni postopek v primeru insolventnosti, sestavlja le premoženje, ki se ob uvedbi tega postopka nahaja na

ozemlju te države članice, ali pa ta stečajna masa vključuje tudi premoženje, ki se je na ozemlju navedene države članice nahajalo ob uvedbi glavnega postopka v primeru insolventnosti in ki ga je stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti medtem odstranil.

64 Najprej, kot izhaja iz sodne prakse, navedene v točki 59 te sodbe, iz besedila teh določb izhaja, da so učinki sekundarnega postopka v primeru insolventnosti omejeni na premoženje dolžnika, ki se na datum uvedbe tega postopka nahaja na ozemlju države članice, v kateri je navedeni postopek uveden.

65 Ta razlaga je dodatno podprta s sistematično razlago Uredbe 2015/848.

66 Namreč, na prvem mestu, čeprav iz člena 21(2) te uredbe izhaja, da stečajni upravitelj v sekundarnem postopku v primeru insolventnosti lahko uveljavlja, da so bile premičnine po uvedbi postopka premeščene z ozemlja države članice, v kateri poteka ta postopek, na ozemlje druge države članice, je ta možnost izrecno omejena na prenose, izvedene po uvedbi navedenega postopka.

67 Na drugem mestu, člen 36(1) navedene uredbe določa tudi, da lahko stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti da enostransko zavezo v zvezi s premoženjem, ki se nahaja v državi članici, v kateri bi se lahko uvedel sekundarni postopek v primeru insolventnosti, da bi se izognili takemu postopku. Če je bila taka zaveza dana, člen 36(6) iste uredbe določa, da če se kljub zavezi stečajnega upravitelja v glavnem postopku v primeru insolventnosti uvede sekundarni postopek v primeru insolventnosti, mora ta stečajni upravitelj prenesti vse premoženje, ki ga je po dani zavezi odstranil z ozemlja te države članice.

68 Ta določba kaže na voljo zakonodajalca Unije, da omeji posledice uvedbe sekundarnega postopka v primeru insolventnosti na dejanja stečajnega upravitelja v glavnem postopku v primeru insolventnosti.

69 Nazadnje, razlaga člena 3(2) in člena 34 Uredbe 2015/848, ki stečajno maso v državi, v kateri je uveden sekundarni postopek v primeru insolventnosti, omejuje na premoženje, ki se na ozemlju te države članice nahaja ob uvedbi tega postopka, omogoča uskladitev različnih ciljev te uredbe, kot so navedeni zlasti v njenih uvodnih izjavah 23 in 40.

70 Namreč, medtem ko je glavni cilj sekundarnih postopkov v primeru insolventnosti varstvo domačih interesov, ima glavni postopek v primeru insolventnosti univerzalne učinke, saj se uporablja za dolžnikovo premoženje, ki se nahaja v vseh državah članicah (glej po analogiji sodbo z dne 22. novembra 2012, Bank Handlowy in Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, točka 40). Tako ima v tem sistemu – in kot je navedeno v uvodni izjavi 48 navedene uredbe – glavni postopek v primeru insolventnosti glede na sekundarni postopek v primeru insolventnosti vodilno vlogo (glej po analogiji sodbo z dne 22. novembra 2012, Bank Handlowy in Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, točka 60). Uredba 2015/848 namreč uresničuje cilj učinkovitosti in uspešnosti čezmejnih postopkov v primeru insolventnosti s koordinacijo glavnega in sekundarnega postopka v primeru insolventnosti ob upoštevanju primarnosti glavnega postopka v primeru insolventnosti (glej po analogiji sodbo z dne 22. novembra 2012, Bank Handlowy in Adamiak, C-116/11, EU:C:2012:739, točka 72).

71 Iz zgoraj navedenih razlogov je treba člen 3(2) in člen 34 Uredbe 2015/848 razlagati tako, da stečajno maso v državi, v kateri je uveden sekundarni postopek v primeru insolventnosti, sestavlja le premoženje, ki se ob uvedbi tega postopka nahaja na ozemlju te države članice

Drugo vprašanje

72 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 21(1) Uredbe 2015/848 razlagati tako, da stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti lahko odstrani dolžnikovo premoženje z ozemlja države članice, ki ni država članica glavnega postopka v primeru insolventnosti, čeprav je seznanjen s tem, da na eni strani na ozemlju te druge države članice obstajajo sodno priznane terjatve domačih upnikov iz delovnega razmerja in da je na drugi strani delovno sodišče zadnjenavedene države članice odredilo zavarovanje z zastavno pravico na premoženju.

73 Kar zadeva besedilo člena 21(1) Uredbe 2015/848, je v tej določbi navedeno, da lahko stečajni upravitelj v drugi državi članici izvršuje „vsa pooblastila, ki so mu bila dana na podlagi prava države [članice], v kateri je bil uveden“ glavni postopek v primeru insolventnosti, in to, „kolikor v tej drugi državi članici ni bil uveden noben drug postopek v primeru insolventnosti in v drugi državi članici ni bil sprejet noben nasproten varovalni ukrep zaradi zahteve za uvedbo postopka v primeru insolventnosti v tej državi“. Ta določba pa izrecno določa, da ta pooblastila vključujejo pooblastilo za odstranitev premoženja z ozemlja države članice, na katerem se nahaja, z edinim pridržkom uporabe členov 8 in 10 te uredbe, ki se nanašata na obstoj stvarne pravice upnikov ali tretjih oseb oziroma na primer pridržka lastninske pravice.

74 Kot je navedeno v uvodnih izjavah 67 in 68 navedene uredbe, je treba te izjeme, katerih cilj je zaščita legitimnih pričakovanj in pravne varnosti v državah članicah, ki niso tiste, v kateri je bil uveden postopek v primeru insolventnosti, razlagati ozko, pri čemer njihov obseg ne sme presegati tega, kar je nujno za uresničitev tega cilja (glej po analogiji sodbi z dne 16. aprila 2015, Lutz, C-557/13, EU:C:2015:227, točka 34, in z dne 22. aprila 2021, Oeltrans Befrachtungsgesellschaft, C-73/20, EU:C:2021:315, točka 24).

75 Vendar terjatve domačih upnikov iz delovnega razmerja in zavarovanje z zastavno pravico na premoženju, kot so ti iz postopka v glavni stvari, stečajnemu upravitelju v glavnem postopku v primeru insolventnosti ne morejo preprečiti odstranitve premoženja z ozemlja države članice, v kateri je bil uveden sekundarni postopek v primeru insolventnosti, razen če se te terjatve ali to zavarovanje z zastavno pravico glede na pravo, ki se uporablja na podlagi člena 8 iste uredbe, nanašajo na stvarne pravice.

76 Ta razlaga je potrjena s sobesedilom, v katerega je umeščen člen 21(1) Uredbe 2015/848.

77 Na prvem mestu, prvi stavek člena 21(2) te uredbe določa, da stečajni upravitelj v sekundarnem postopku v primeru insolventnosti lahko uveljavlja, da so bile premičnine „po uvedbi [tega] postopka“ premeščene z ozemlja države članice, v kateri poteka ta postopek, na ozemlje druge države članice. V drugem stavku te določbe je dodano, da lahko ta upravitelj prav tako vloži kakršen koli zahtevek za izpodbijanje pravnih dejanj, ki je v interesu upnikov. Vendar ima zadnjenavedeno pojasnilo polni učinek le, če se nanaša na drugo premoženje, kot je tisto, na katero se nanaša prvi stavek določbe, tako da je to premoženje nujno tisto, ki bi bilo z ozemlja države članice sekundarnega postopka v primeru insolventnosti preneseno pred uvedbo tega postopka.

78 Člen 21(1) in (2) Uredbe 2015/848 tako zagotavlja povezavo med pooblastili stečajnega upravitelja in mehanizmi za zaščito interesov domačih upnikov v skladu z voljo zakonodajalca Unije, kot je izražena v uvodni izjavi 46 te uredbe. V skladu s to uvodno izjavo namreč stečajnemu upravitelju v glavnem postopku v primeru insolventnosti ne bi smelo biti omogočeno, da na način, ki pomeni

zlorabo, unovči ali premesti premoženje, ki se nahaja v državi članici, v kateri je poslovalnica, zlasti z namenom oviranja možnosti, da so takšni interesi lahko učinkovito zadovoljeni, če se pozneje uvede sekundarni postopek v primeru insolventnosti.

79 Na drugem mestu, taka razlaga člena 21(1) Uredbe 2015/848, v skladu s katero lahko stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti dolžnikovo premoženje odstrani z ozemlja države članice, ki ni država članica glavnega postopka v primeru insolventnosti, je potrjena s členom 36(6) te uredbe.

80 Če je namreč sekundarni postopek v primeru insolventnosti uveden, čeprav je stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti predhodno dal enostransko zavezo v smislu člena 36(1) Uredbe 2015/848, člen 36(6) te uredbe temu upravitelju nalaga le, da prenese premoženje, ki ga je odstranil „po dani obveznosti“, kar pomeni, da je navedeni upravitelj pooblaščen za odstranitev tega premoženja. Ker pa je enostranska zaveza stečajnega upravitelja, kot dokazuje uporaba besede „lahko“ v členu 36(1) navedene uredbe, le možnost, obseg njegovih pooblastil, zlasti možnost odstranitve premoženja, *a fortiori* ne more biti omejen, če ni sprejel nobene zaveze v smislu te določbe.

81 Iz zgoraj navedenih preudarkov izhaja, da je treba člen 21(1) Uredbe 2015/848 razlagati tako, da stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti lahko odstrani dolžnikovo premoženje z ozemlja države članice, ki ni država članica glavnega postopka v primeru insolventnosti, čeprav je seznanjen s tem, da na eni strani na ozemlju te druge države članice obstajajo sodno priznane terjatve domačih upnikov iz delovnega razmerja in da je na drugi strani delovno sodišče zadnjenavedene države članice odredilo zavarovanje z zastavno pravico na premoženju.

Tretje vprašanje

82 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 21(2) Uredbe 2015/848 razlagati tako, da stečajni upravitelj v sekundarnem postopku v primeru insolventnosti lahko vloži zahtevek za izpodbijanje dejanja, ki ga je izvedel stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti.

83 V skladu s to določbo lahko sekundarni stečajni upravitelj vloži kakršen koli zahtevek za izpodbijanje pravnih dejanj, ki je v interesu upnikov. Kot so tožeče stranke iz postopka v glavni stvari in Komisija poudarile v svojih stališčih, krog oseb, proti katerim je mogoče vložiti tako tožbo, tako nikakor ni omejen.

84 Iz tega sledi, da nič v besedilu navedene določbe ne podpira razlage te določbe, ki bi stečajnemu upravitelju v sekundarnem postopku v primeru insolventnosti preprečevala vložitev zahtevka za izpodbijanje pravnih dejanj stečajnega upravitelja v glavnem postopku v primeru insolventnosti, če meni, da je ta zahtevek v interesu upnikov.

85 Ta razlaga je poleg tega v skladu z enim od bistvenih ciljev Uredbe 2015/848, katere namen z možnostjo uvedbe sekundarnega postopka v primeru insolventnosti je, kot je razvidno iz uvodnih izjav 40 in 46 te uredbe, zaščita domačih interesov (glej po analogiji sodbo z dne 4. septembra 2014, Burgo Group, C-327/13, EU:C:2014:2158, točka 36).

86 Iz zgoraj navedenih razlogov izhaja, da je treba člen 21(2) Uredbe 2015/848 razlagati tako, da stečajni upravitelj v sekundarnem postopku v primeru insolventnosti lahko vloži zahtevek za izpodbijanje dejanja, ki ga je izvedel stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti.

Stroški

87 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. **Člena 7 in 35 Uredbe (EU) 2015/848 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o postopkih v primeru insolventnosti v povezavi z uvodno izjavo 72 te uredbe**

   je treba razlagati tako, da

   se pravo države, v kateri je bil uveden sekundarni postopek v primeru insolventnosti, uporablja le za obravnavo terjatev, ki so nastale po uvedbi tega postopka, ne pa tudi za obravnavo terjatev, nastalih med uvedbo glavnega postopka v primeru insolventnosti in uvedbo sekundarnega postopka v primeru insolventnosti.

2. **Člen 3(2) in člen 34 Uredbe 2015/848**

   je treba razlagati tako, da

   stečajno maso v državi, v kateri je uveden sekundarni postopek v primeru insolventnosti, sestavlja le premoženje, ki se ob uvedbi tega postopka nahaja na ozemlju te države članice.

3. **Člen 21(1) Uredbe 2015/848**

   je treba razlagati tako, da

   stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti lahko odstrani dolžnikovo premoženje z ozemlja države članice, ki ni država članica glavnega postopka v primeru insolventnosti, čeprav je seznanjen s tem, da na eni strani na ozemlju te druge države članice obstajajo sodno priznane terjatve domačih upnikov iz delovnega razmerja in da je na drugi strani delovno sodišče zadnjenavedene države članice odredilo zavarovanje z zastavno pravico na premoženju.

4. **Člen 21(2) Uredbe 2015/848**

   je treba razlagati tako, da

   stečajni upravitelj v sekundarnem postopku v primeru insolventnosti lahko vloži zahtevek za izpodbijanje dejanja, ki ga je izvedel stečajni upravitelj v glavnem postopku v primeru insolventnosti.

Podpisi